

УДК 632.4:633.88

Миронова Ю. О., аспірантка кафедри фітопатології ім. академіка В. Ф. Пересипкіна факультету захисту рослин біотехнології і екології

Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: ylia14myronova@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАРІОЗУ НАГІДОК ЛІКАРСЬКИХ (*CALENDULA OFFICINALIS*) НА СОРТІ «РАДІО»

Нагідки лікарські – це однорічна світлолюбива, вологолюбива трав'яниста рослина, яка на сьогодні є однією з найбільш використовуваних стратегічно важливих культур у лікарському рослинництві. Нажаль, питання стійкості нагідок лікарських до хвороб є недостатньо вивченим.

Альтернаріоз є однією з найпоширеніших і небезпечних хвороб нагідок лікарських. Шкідливість альтернаріозу проявляється в зниженні врожаю через пліснявіння насіння, зменшення фотосинтетичної поверхні листя і забрудненні сільськогосподарської продукції метаболітами гриба, які можуть бути фіто-, мікотоксинами або алергенами. Найчастіше збудниками альтернаріозу нагідок є гриби *Alternaria zinnia* і *Alternaria calendulae*.

В період проведення досліджень (2019–2022 рр.) було проведено моніторинг поширеності і розвитку альтернаріозу нагідок лікарських, встановлено шкодочинність хвороби та особливості

її розвитку, а також проведено оцінку стійкості різних сортів. Дослідження проводилися за загальноприйнятими методиками.

Польову оцінку стійкості сортів нагідок лікарських на стійкість до хвороб проводили на природному інфекційному фоні у період максимального розвитку хвороб (2–3 рази протягом усього періоду вегетації – червень–серпень).

Сорт «Радіо» у період проведення дослідження був сприйнятливий до альтернаріозу. Рослини уражувалися збудником хвороби від основи до середини найнижчі листки на 50–80%, а верхні до 25%.

Розвиток альтернаріозу в середньому за вегетаційний період 2020–2022 рр. становив 35,4% за поширеності на посівах 86,8%.

Тому, при вирощуванні даного сорту варто проводити профілактичні обробки біологічними фунгіцидами для отримання високого та якісного врожаю.

УДК 635.65

Мізерна Н. А., заступник завідувача відділу експертизи на відмінність, однорідність та стабільність сортів рослин
Носуля А. М., старший науковий співробітник відділу експертизи на відмінність, однорідність та стабільність сортів рослин
Курочка Н. В., науковий співробітник відділу експертизи на відмінність, однорідність та стабільність сортів рослин
Український інститут експертизи сортів рослин
e-mail: nate2008@ukr.net

СОЯ КУЛЬТУРНА – ОБДУМАНЕ РІШЕННЯ У ВОЄННИЙ ЧАС

Соя культурна має давню історію, про її вирощування згадується в ранній китайській літературі, що належить до періоду 3–4 тисячі років до нашої ери. Пройшовши довгий шлях в понад п'ять тисяч років ця бобова культура сьогодні має світове виробництво майже 336,59 млн тонн, її активно вирощують у понад 60 країнах земної кулі. У світовому землеробстві соя займає 118 млн га, за обсягами виробництва – посідає 4-те місце у світі після кукурудзи, пшениці і рису. Серед олійних культур соя є найпопулярнішою і займає 60% всього світового виробництва, рідше 11%, соняшник 8%. Незмінними лідерами з посівних площ сої є Бразилія, США, Аргентина, Індія, Китай та Парагвай. Лідером з урожайності була Бразилія – 3,47 т/га, майже однаковий результат мали США та Канада – 3,38 і 3,11 т/га. Світова торгівля соєю сягає понад 100 млн тонн і наближається за масштабами до торгівлі пшеницею. Китай та інші країни Азії скуповують понад 70% світового виробництва сої. Найбільшими світовими країнами-імпортерами сої є Китай, ЄС, Мексика, Аргентина, Єгипет. Не зважаючи на те, що Китай є одним із найбільших виробників сої, його влас-

ного виробництва не вистачає для того, щоб задовольнити внутрішнє споживання, яке зростає з кожним роком. 86,5 млн т цієї культури тут переробляється та 11,3 млн т використовується для харчових цілей.

Україна займає дев'яте місце з виробництва сої у світі. За роки незалежності виробництво сої в Україні з 135 тис. т збільшилося до 4,3 млн т в 2016 році, такі результати дозволили їй стати найбільшим виробником цієї культури в Європі. За даними Мінагрополітики, у воєнному 2022 році вітчизняні аграрії зібрали сою з площі 1,5 млн га, намолотивши 3,7 млн тонн. Порівняно з попереднім, мирним роком, зібрані площі збільшились на 4%. Середня урожайність становила 2,4 т/га. Найбільше сої зібрали виробники: Хмельниччини – 515 тис. т; Полтавщини – 395 тис. т; Тернопільщини – 285 тис. т; Львівщини – 268 тис. т. Найвища урожайність сої на Тернопільщині – 2,9 т/га. У 2022 році Україна експортувала 1,39 млн т сої, що лише на 5% поступається показнику попереднього сезону, не дивлячись на війну. Основними імпортерами української сої стали ЄС та Туреччина.